

Projekt badawczy „**Polityka zagraniczna Rosji w latach 2014-2022: narracje i czynniki stojące za międzynarodowymi decyzjami Kremla**” jest odpowiedzią na szeroko zakrojone dyskusje w dziedzinie stosunków międzynarodowych na temat procesów wpływających na politykę zagraniczną Rosji. Od ponad dekady, aktywność międzynarodowa Rosji stała się coraz bardziej agresywna, co doprowadziło do pełnoskalowej inwazji na Ukrainę w 2022r. Dlaczego prezydent Putin zdecydował się na tak ryzykowny krok, który może doprowadzić do upadku jego dotychczas stabilnego reżimu i szerzej, jakie czynniki kształtujące politykę zagraniczną Rosji miały decydujące znaczenie? Chociaż polityka zagraniczna Rosji była szeroko analizowana, czynniki stojące za decyzjami Kremla nadal są przedmiotem gorących dyskusji wśród analityków. Istnieje wiele wyjaśnień, które wskazują na różne ważne czynniki, ale brakuje podejść, które próbują połączyć te czynniki i wyjaśnić relacje między nimi. Rzeczywiście, związek pomiędzy zmieniającym się środowiskiem zewnętrznym a uwarunkowaniami wewnętrznymi nie wynika jasno z istniejących badań. Podobnie niedostatecznie zbadany jest związek między czynnikami ideowymi (nacjonalizm, dominująca ideologia) a zmianami w procesach decyzyjnych w polityce zagranicznej. Niniejszy projekt ma na celu uzupełnienie tych luk badawczych i udzielenie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- Jakimi były główne narracje i kluczowe czynniki kształtujące politykę zagraniczną Rosji w latach 2014-2022?
- Jak kształtowały się mechanizmy interakcji między tymi czynnikami?
- Jak ewoluowały narracje i czynniki kształtujące politykę zagraniczną Rosji w latach 2014-22 prowadząc do pełnoskalowej inwazji na Ukrainę?

Projekt stosuje wielopoziomowe ramy teoretyczne oparte na teorii roli, która pozwala na identyfikację głównych narracji i połączenie różnych czynników w analizie. Na przykład, zbadane zostaną współzależności między czynnikami zewnętrznymi (retoryka i działania Zachodu, zmieniająca się sytuacja w Ukrainie) i wewnętrznymi (osłabienie legitymizacji reżimu, wzrost autorytaryzmu, rozluźnienie kontroli nad sferą informacyjną poza telewizją) oraz ich związek z procesami kształtowania polityki zagranicznej (zmiany wśród doradców Putina, jego rosnąca izolacja potencjalnie prowadząca do błędnych kalkulacji i niepełnych informacji) oraz wspólną percepcją wśród elit (zagrożenie ze strony NATO, postrzeganie systemu międzynarodowego jako coraz bardziej niekorzystnego dla Rosji), aby zrozumieć, jak zmieniło się znaczenie tych czynników, jak wzajemnie się napędzały i ostatecznie kształtowały politykę zagraniczną Rosji.

Mając na uwadze wieloprzyczynowy model teoretyczny, badanie łączy różne źródła danych (wypowiedzi przywódców, uzupełnione wywiadami z rosyjskimi analitykami i uczonymi) oraz dwie jakościowe metody analizy danych: analizę narracji i śledzenie procesu. Pierwsza metoda pozwoli rzucić światło na reprezentację problemów w polityce zagranicznej i międzynarodowych obowiązków Rosji przez decydentów oraz zakres decyzji w polityce zagranicznej, które stają się możliwe dzięki konstrukcjom narracyjnym. Śledzenie procesu będzie przydatne w identyfikacji poszczególnych elementów i wyjaśni, w jaki sposób były one istotne dla procesu, co zmieniły i sprawiły, że dana decyzja stała się (nie)możliwa, pozwalając w ten sposób zrozumieć, w jaki sposób połączenie różnych mechanizmów doprowadziło do konkretnych decyzji. W ten sposób pomoże to w prześledzeniu mechanizmów pomiędzy ewolucją różnych czynników a zrozumieniem ról Rosji oraz w analizie, jak poszczególne role przekładają się na zachowania w polityce zagranicznej.

W odpowiedzi na postawione pytania badawcze pomocna będzie analiza czterech wydarzeń: ograniczona wojna w Donbasie; interwencja w Syrii; okres „nieeskalacji” i stonowanej nacjonalistycznej narracji w latach 2017–18 (podczas którego Rosja nie interweniowała po prodemokratycznej rewolucji w Armenii); i inwazja na Ukrainę. Te studia przypadków są wydarzeniami stosunkowo niedawnymi, pozwalającymi na zbadanie czynników kształtujących politykę zagraniczną Rosji w ostatnich latach i można je uznać za przykłady interwencji i „nieinterwencji”. Skoro Rosja była gotowa do ograniczonej interwencji w Donbasie w 2014 r. i do interwencji w Syrii w 2015 r., dlaczego nie dokonała wcześniej pełnoskalowej inwazji na Ukrainę, np. po udanej aneksji Krymu? Z drugiej strony, z perspektywy 2022 r., ograniczoną inwazję na Donbas w 2014 r. można uznać za przypadek „nieinterwencji”, co rodzi pytanie o najważniejsze czynniki, które uległy zmianie w tym okresie oraz o rolę okresu przejściowego 2017-18. Analiza pozwoli nie tylko lepiej zrozumieć poszczególne decyzje w tych czterech przypadkach, ale przede wszystkim trajektorię polityki zagranicznej Rosji, pomagając zrozumieć mechanizmy interakcji i wpływ różnych czynników ją kształtujących.

Na szczególną uwagę zasługuje jednosemestralny pobyt na Uniwersytecie Oksfordzkim, który pozwoli na współpracę z tamtejszymi ekspertami zajmującymi się polityką Rosji. Ponadto, planowane są wizyty studyjne na czołowych brytyjskich i francuskich uczelniach (University of Edinburgh, Sciences Po w Paryżu), w celu przedyskutowania wstępnych wniosków z ekspertami ds. polityki zagranicznej Rosji, analizy polityki zagranicznej i teorii roli. Rezultaty projektu będą również przedstawiane na dorocznych konwencjach International Studies Association oraz specjalnych seminariach w Oxfordzie, Edynburgu, Paryżu i Warszawie. Aby dotrzeć do decydentów i upowszechnić wnioski, będą także współpracować z różnymi think-tankami (OSW, Ifri). Wyniki badań zostaną opublikowane w czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym, a końcowym celem projektu jest monografia wydana w Routledge lub innym renomowanym wydawnictwie.